

**Gezamenlijk werkplan 2019
Landelijk Overleg Thema instituten
(LOT)**

*Meer impact op gezondheid
door samenwerking*

September 2018

Inleiding

De zeven door VWS gesubsidieerde thema instituten werken sinds 2008 samen met als doel gezamenlijk meer impact te genereren op preventie t.a.v. gezonde leefstijl. We sluiten daarbij aan op de doelstelling van het Nationaal Programma Preventie, zijnde een vermindering van de groei van het aantal mensen met een chronische ziekte en het verkleinen van de grote gezondheidsverschillen tussen hoog en laag opgeleiden. In 2017 is gezamenlijk een lange termijn visie bepaald, de implementatie is gestart in 2018 en loopt de komende jaren door. Er zal verkend worden in hoeverre de werkplannen van de LOT-werkgroepen aangescherpt dienen te worden op het in oktober te verschijnen Preventieakkoord en het Sportakkoord.

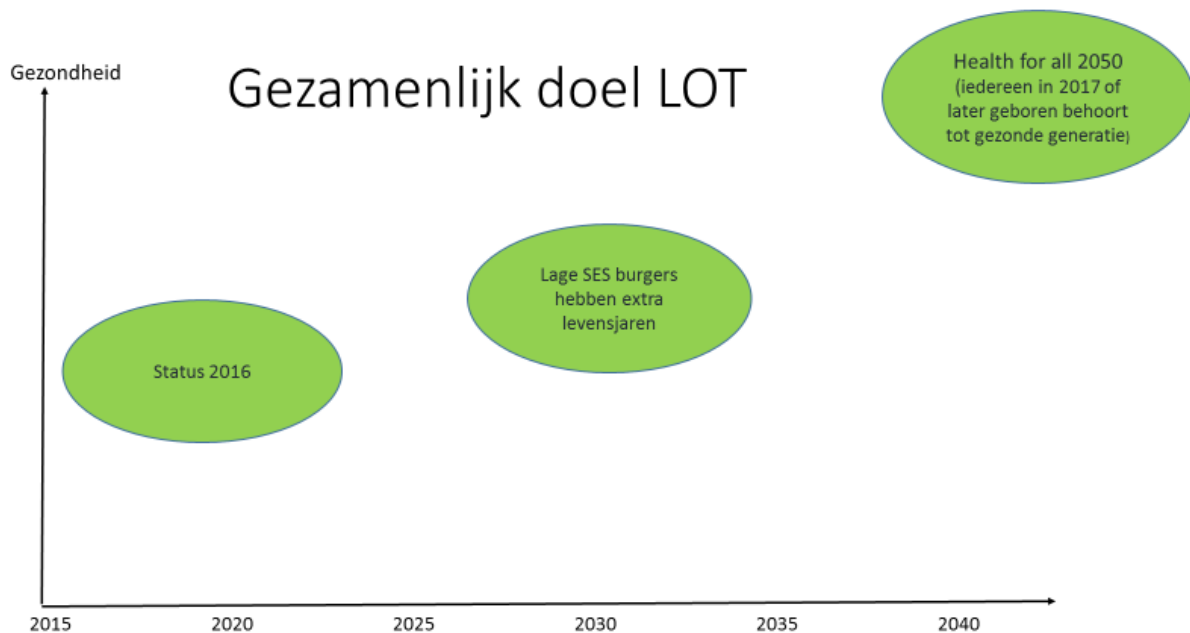
Daarnaast willen we in 2019 gemeenten nog beter ondersteunen bij integrale vraagstukken met onder andere de Handreiking Gezonde Gemeente bij opgaven zoals SEGV, kwetsbare groepen en Omgevingswet.

De dromen die wij voor Nederland hebben, zien we als onze missie:

- **In 2030 hebben Nederlandse lage SES burgers extra gezonde levensjaren**
- **Health for all in 2050: iedereen die in 2017 of daarna wordt geboren behoort tot de gezonde generatie.**

Van belang daarbij is ervoor te zorgen dat de huidige generatie, de potentiële ouders, in staat is deze generatie daarbij te ondersteunen.

Onderstaande afbeelding geeft onze dromen systematisch weer.

Dromen bereik je niet alleen, die bereik je door samenwerking vanuit een gemeenschappelijk doel en vanuit een gezamenlijke visie:

- **Preventie loont**
- **Integrale benadering**
- **Versterken i.p.v. beperken**
- **Meetbare doelen zijn noodzakelijk**

Dit doen wij vervolgens door de focus te leggen op het behalen van gezondheidswinst via leefstijlthema's: **samenwerken** daar waar meerwaarde is **en focus op wat werkt**:

- Vraaggericht **professionals faciliteren** via realisatie en implementatie gebundeld kwalitatief hoogwaardig en effectief aanbod aan **gezondheidsinterventies**
- **Versterken capaciteit individuele instituten** door het delen van kennis en kunde waarbij vraaggerichtheid voorop staat –zowel qua (pré actuele) onderwerpen als via benodigde samenwerkingspartners binnen en buiten het LOT

Om deze doelen te realiseren, hebben we de volgende aanpak geformuleerd:

- Thema's integraal aanpakken/minder overlap: ontwikkelen, valideren en verspreiden met focus op vragen van professionele doelgroepen (zoals gemeenten en professionals)
- We gebruiken dezelfde systematiek van cultuursensitief maken van interventies (inclusief stijl en inhoud) zodat een beter afgestemd, integratief aanbod gerealiseerd kan worden

Succes kan alleen gerealiseerd worden door duidelijk te focussen. Daarom focussen wij vanaf nu op twee inhoudelijke onderwerpen/werkgroepen:

- SEGV in de lokale context (*extra gezonde levensjaren lage SES*)
- Gezonde jeugd (*gezonde generatie 2050*)

En, op werkzame elementen (doel werkgroep: focus op wat werkt!)

Dit gezamenlijke werkplan is een concrete uitwerking van de strategie om onze dromen werkelijkheid te laten worden.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1. Werkgroep SEGV en gemeenten

Hoofdstuk 2. Werkgroep Jeugd

Hoofdstuk 3. Werkzame elementen als basis voor interventies

Hoofdstuk 4. Urenverdeling

Toelichting op werkplan:

- In dit werkplan worden de ambities en activiteiten van de werkgroepen toegelicht voor 2019.
- Uiteraard worden samenwerkingen aangegaan waar nodig om onze ambities te bereiken.

Toelichting op de urenverdeling:

- De 5845 uren worden in 2019 verdeeld over de 3 werkgroepen (SEGV en gemeenten, Jeugd en Werkzame elementen). In hoofdstuk 4 is de verdeling over deze werkgroepen te zien.
- VWS en CGL vinden het belangrijk dat de instituten een significante ureninzet doen in de verschillende werkgroepen

De thema-uren waarin een bijdrage wordt gedaan voor handreikingen, interventiebeoordelingen etc. worden onderling afgesproken met CGL (evenals de specifieke inhoudelijke inzet voor werkzame elementen).

Ter voorbereiding op het werkplan 2020 zal in Q2 van 2019 het werkplan als geheel en de werkzaamheden en resultaten van de drie werkgroepen geëvalueerd worden. Daarnaast zal bij VWS de toekomst van het LOT-directeurenoverleg getoetst worden.

Hoofdstuk 1. Werkgroep SEGV en gemeenten

Maatschappelijke context

De gezondheidsverschillen tussen mensen met een hoge en lage SES blijven groot. Mensen met lagere inkomens en een lagere opleiding leven gemiddeld 7 jaar korter en 19 jaar minder in goed ervaren gezondheid dan mensen met een hoge opleiding. De gevolgen houden niet op bij een mindere kwaliteit van leven en meer gebruik van de gezondheidszorg. Een slechte gezondheid beperkt mensen in hun maatschappelijke participatie en andersom leidt gebrek aan participatie tot een slechtere gezondheid.

Het terugdringen van de grote gezondheidsverschillen is een maatschappelijke opgave van formaat die om een duurzame en integrale aanpak vraagt. Daarbij gaat gezondheidsbevordering hand in hand met stimuleren van arbeidsdeelname, verminderen schooluitval, creëren van gezondere fysieke en sociale leefomgeving en zorg en preventie die ook goed aansluiten bij laagopgeleiden en migranten. Essentieel voor een succesvolle aanpak is dat burgers/inwoners zelf een actieve rol hebben en dat alle betrokken partijen op lokaal niveau goed samenwerken.

In het licht van de decentralisaties is het belangrijk dat er op geleide van de vraag van gemeenten en andere stakeholders een gebundeld aanbod is van gezondheidsinterventies die ook werken bij lage SES groepen.

Meerjarenperspectief

Het meerjarendoel is afgeleid van de ambitie van het NPP (Nationaal Programma Preventie): bijdragen aan een vermindering van de verschillen in het aantal gezonde levensjaren in 2030 tussen mensen met een hoge en lage SES.

De LOT instellingen (thema instituten) zetten zich in gezamenlijkheid en vanuit de visie dat zorg en preventie voor iedereen effectief en bereikbaar moet zijn, in voor het opleveren van gezondheidsinterventies die ook goed werken bij lage SES groepen ('inclusive design').

De werkgroep heeft de focus op:

- vraaggericht faciliteren van gemeenten en professionals middels een gebundeld aanbod van gezondheidsinterventies die bijdragen aan het verkleinen van gezondheidsverschillen
- versterken van de kenniscapaciteit van de thema-instituten op het gebied van sociaal-economische gezondheidsverschillen.

Strategie

De thema-instituten zetten vraaggericht en in onderlinge afstemming hun kennis in bij gemeenten en andere partijen voor een effectieve, duurzame en integrale aanpak van gezondheidsverschillen en voor een effectieve communicatie richting en rondom lage SES groepen.

De samenwerking met Gezond in... wordt doorgezet teneinde de expertise op het gebied van gezondheidsbevordering bij lage SES groepen op vraag van gemeenten te bundelen. Daarmee wordt beoogd dat gemeenten meer inzicht hebben in de mogelijkheden bij de lokale aanpak van gezondheidsachterstanden en communicatie richting lage SES groepen. Uiteindelijk gaat het er om dat gemeenten - en ook GGD-en en andere lokale stakeholders - de kennis kunnen benutten bij hun lokale aanpak van gezondheidsachterstanden. Waar relevant wordt de kennis geborgd in de interventiedatabase van het CGL en op gezondin.nu en loketgezondleven.nl.

2019 biedt een mooi momentum en nieuwe kansen om gezondheidsbevordering en leefstijl-interventies in te bedden binnen een lokale integrale aanpak. Het Nationaal Preventieakkoord (dat naar verwachting najaar 2018 wordt ondertekend) en de nieuwe Landelijke Nota Volksgezondheid (die begin 2019 verschijnt) vormen een beleidskader dat gemeenten vraaggericht en op lokale leest zullen invullen. De opbrengsten van dit werkplan kunnen gemeenten ondersteunen bij het opstellen van hun lokale Nota Volksgezondheid en het aanscherpen van de aanpak om gezondheidsverschillen terug te dringen.

Doelstellingen en te behalen resultaten

De werkgroep stelt voor de ingezette lijn van het werkplan 2018 te continueren en aan te sluiten bij het in voorbereiding zijnde Nationale Preventieakkoord en de Landelijke Nota Volksgezondheid. Er is een goede basis gelegd, met veel animo en het is nu zaak om dóór te gaan. Waar mogelijk worden verbindingen gelegd met lokale/regionale Preventieakkoorden.

Voortbouwend op de succesvolle werkwijze tot dusverre zet de werkgroep daartoe in op de volgende resultaatgebieden:

- Méér passende interventies voor lage SES groepen op geleide van de vraag van gemeenten: elk thema instituut voor wie het relevant is, draagt er zorg voor dat op zijn terrein méér goed beschreven en erkende interventies komen voor lage SES groepen c.q. dat bestaande interventies daarop worden aangepast of aangevuld.
- Nieuwe en aangepaste interventies zijn gezamenlijk collegiaal getoetst (validatie).
- Monitoring: thema-instituten hebben inzicht in het gebruik van aangepaste interventies in de lokale context en er is een nadere verkenning gedaan naar toepassing in het kader van een brede en integrale aanpak van gezondheidsachterstanden.
- Toegankelijk en up-to-date: zorgen voor een actueel overzicht van belangrijkste interventies en good practices rondom de gezondheidsbevordering van lage SES groepen, mede op basis van de (internationale) literatuur.
- Kennisdeling: de thema instituten delen ((evidence en practice based) kennis over werkzame elementen in de aanpak van gezondheidsverschillen, het bereiken en effectief werken bij lage SES groepen en communicatie met laaggeletterden/laagopgeleiden en migranten. Thema-instituten en CGL verspreiden de kennis ook binnen hun eigen organisaties, bijvoorbeeld via een interne werkgroep. Voor kennisdeling worden de reguliere (digitale) kanalen benut w.o. het loketgezondleven.nl en het programma Gezond in... .
- Inspiratie: met goede voorbeelden (good practices) bijdragen aan regionale bijeenkomsten die CGL en Pharos/Gezond in... organiseren in het kader van het Preventieakkoord, Preventie in het zorgstelsel en samenwerking gemeenten en zorgverzekeraars.
- Bemiddeling: thema instituten bieden een pool van experts die gemeenten en andere partijen ondersteunt op geleide van de vragen die bij Gezond in... binnenkomen.
- De LOT werkgroep Jeugd richt haar inzet voor een deel ook op lage SES groepen.

Activiteiten plan

1. Benutten van de checklist voor het aanpassen en aanvullen van bestaande interventies zodat ze óók bruikbaar zijn bij lage SES groepen ('inclusive design'). De checklist is gebaseerd op kennis over werkzame elementen en het effectief bereiken en betrekken van lage SES groepen. De checklist heeft ook aandacht voor cultuursensitiviteit.	doorlopend
2. Continueren aanpassen en/of aanvullen van de interventies op basis van de checklist. Met elk thema instituut wordt in overleg besproken en afgestemd welke interventie(s) doorontwikkeld wordt of, indien nodig, nieuw ontwikkeld wordt tot goed beschreven en/of erkende interventies voor (óók) lage SES groepen. De ambitie is daarnaast bij relevante interventies waarbij nog geen/onvoldoende rekening is gehouden met lage SES groepen, een addendum op te nemen met aandachtspunten voor gebruik bij lage SES groepen. Dit addendum is gebaseerd op bestaande 'state of the art' kennis en praktijkervaringen van gemeenten. De checklist wordt ook gehanteerd bij ontwikkeling van nieuwe interventies. De CGL database wordt op deze manier gaandeweg 'lage SES proof'.	jan - dec
3. In het verlengde van 2 worden afspraken gemaakt over het aanpassen van materialen (folders/filmpjes) en communicatiekanalen (websites) met het doel ze toegankelijk te maken voor lage ses groepen.	jan - dec
4. Inzet op geleide van vragen gemeenten: prioriteren van (aan te passen/aan te vullen) interventies op basis van de vragen van gemeenten die bij Gezond in... binnenkomen en maken van een planning voor het aanpassen/aanvullen in de komende jaren.	jan/feb
5. Standaard in gesprek gaan met lage SES doelgroepen bij aanvullen en aanpassen van kansrijke interventies (focusgesprekken, co-creatie). ¹	doorlopend

¹ Men kan de Pharos pool benutten die o.a. bestaat uit taalambassadeurs van Stichting ABC. De pool kan worden benut voor (test)kandidaten en Pharos kan ondersteunen door focusgroepen te organiseren en begeleiden'. Van belang om bijtijds te starten want werven en plannen focusgroep kost tijd, net als het voorbereiden en het begeleiden van de deelnemers.

6. Organiseren drie expertSESSies en een intervisiebijeenkomst voor interventie-ontwikkelaars en andere collega's van thema-instituten om kennis over lage SES groepen op belangrijke gemeenschappelijke thema's uit te wisselen. Belangrijk aandachtspunt daarbij is het stimuleren en waarborgen dat eHealth tools als apps, websites en online interventies ook geschikt zijn voor gebruik door lage ses groepen.	3 x per jaar expertsessie, 1 x per jaar intervisie
7. Organiseren van een werkbezoek aan een GIDS-gemeente (de 165 gemeenten die van rijkswege een doeluitkering Gezond in de Stad ontvangen en meedoen in het Gezond in... programma) in het kader van practice based inzicht in de integrale aanpak van gezondheidsachterstanden.	1 x per jaar
8. Delen en verspreiden van kennis over werkzame elementen en goede voorbeelden van gezondheidsinterventies via reguliere digitale kanalen en bijdragen aan regionale bijeenkomsten van o.a. CGL en Gezond in... (bijv. in kader van het Preventieakkoord, Preventie in het zorgstelsel en Samenwerking gemeenten-zorgverzekeraars). Tevens bijdragen aan de toolkit ondersteuning gezondheidsbeleid voor gemeenten die VNG opstelt in samenwerking met RIVM, Pharos en GGD GHOR Nederland.	in afstemming met CGL en Gezond in... ism VNG, RIVM, Pharos en GGD GHOR NL
9. Delen van kennis over werkzame elementen in de aanpak van gezondheidsverschillen, het bereiken en effectief werken bij lage ses groepen en communicatie met laaggeletterden/laagopgeleiden en migranten binnen de eigen organisatie, bijvoorbeeld via een interne werkgroep.	jan - dec
10. Aansluiten bij bestaande (online) kennisinfrastructuur van CGL en Gezond in... om kennis te delen met gemeenten in kader van hun lokale aanpak gezondheidsachterstanden.	doorlopend
11. Monitoren van het gebruik van een aantal interventies in de lokale context. Er is een format/werkwijze afgesproken om inzicht te krijgen in het gebruik van de aangepaste interventies in de lokale context. Elk thema-instituut selecteert een interventie die op de indicatoren 'bereik lage SES' en 'tevredenheid onder gebruikersgroepen en professionals' wordt gemonitord. In overleg met Gezond in... worden gemeenten gevraagd hieraan mee te werken. Via focusgroepen en interviews vindt een nadere verkenning plaats naar het gebruik in het kader van een brede/integrale aanpak van gezondheidsachterstanden. In 2018 hebben de thema-instituten elk één interventie gemonitord. In 2019 worden op basis daarvan aanbevelingen geformuleerd en met gemeenten besproken. De werkgroep doet in overleg met Gezond in... voorstel voor nieuwe monitor activiteiten in 2019 en hoe die kunnen worden geborgd in gemeentelijke beleidscyclus.	jan-dec
12. Evaluatie werkwijze en afspraken over kwaliteitsborging inzake werkzame elementen lage SES in de interventies (die in de CGL interventiedatabase staan).	dec

Samenwerking CGL

Pharos is trekker van de werkgroep en werkt daarbij samen met het CGL. Pharos en CGL bereiden de bijeenkomsten samen voor. CGL kijkt met name naar interventieontwikkeling/aanpassing en indiening voor erkenningstraject. De werkgroep zorgt ervoor dat goed beschreven en erkende interventies in de CGL database worden aangepast en/of aangevuld met werkzame elementen voor lage SES zodat de interventies ook bruikbaar zijn voor toepassing bij lage SES groepen. De werkgroep werkt daarbij nauw samen met adviseurs van het programma Gezond in..., zodat optimaal wordt aangesloten bij de vraag van gemeenten.

Beoogde netwerkpartners en netwerken

Thema-instituten, CGL, Gezond in..., VNG, gemeenten, GGD-en en GGD GHOR Nederland, zorgverzekeraars, Movisie, Vilans, Alles Is Gezondheid, Gezondheidsfondsen en andere landelijke en regionale kennispartners.

Communicatie

Nieuws en periodieke updates over voortgang en uitkomsten van de werkgroep worden via de reguliere kanalen (digitale platforms, social media, nieuwsbrieven) van CGL, Gezond in... thema-instituten en VNG verspreid.

Samenstelling werkgroep

Pharos (trekker)	Robbert van Bokhoven en Volkan Akdag
Rutgers	Ineke van der Vlugt
Trimbos	Agnes van der Poel en Monique Croes
Soa Aids NL	Cor Blom
VeiligheidNL	Zeina Bassa-Dafesh
Voedingscentrum	Marthe Huigens
Kenniscentrum Sport	Noor Willemsen
RIVM CGL	Monique Leijen

Uren

Voor de werkgroep SEGV en gemeenten is 2745 uur beschikbaar.

Verdeling uren over thema-instituten:

Wergroep	Thema-instituut	Aantal uren
Wergroep SEGV en gemeenten (2745)	Trimbos	350
	Pharos	350
	Rutgers	465
	SOA Aids NL	465
	VeiligheidNL	350
	Voedingscentrum	465
	Kenniscentrum Sport	300

Hoofdstuk 2. Werkgroep Jeugd

Maatschappelijke context

De gezonde jeugd vormt de toekomst blijft de context van waar uit de werkgroep zich blijft inzetten: dus hoe gezonder de jeugd aan die toekomst begint, hoe beter dat is voor het individu als voor de maatschappij.

De meerwaarde van de werkgroep ligt in het verbinden van de leefstijlthema's en zal zich dus niet op losse leefstijlonderwerpen richten.

Meerjarenperspectief

Naast de meerjarendoelen van het NPP (Nationaal Programma Preventie) die nog steeds van belang zijn en de doelen van het preventieakkoord, biedt de beweging van de "gezonde generatie" een goed perspectief. Leefstijlbrede aandacht sluit juist goed aan bij de Gezonde Generatie.

De werkgroep Jeugd blijft de twee hoofdthema's als leidraad voor haar werkzaamheden vasthouden, zijnde de ondersteuning van professionals in de jeugdgezondheidszorg en het versterken van de leefstijlthema's binnen het onderwijs vanuit het Gezonde School programma.

Strategie

De werkgroep Jeugd zet aanbod – en vraaggericht en in onderlinge afstemming kennis in bij JGZ-professionals, het NCJ en de Gezonde School. De samenwerking met CGL, GGD GHOR NL, de onderwijsraden is van groot belang bij de Gezonde School om het aanbod van leefstijlinterventies te bundelen en via '1 ingang' beschikbaar te maken voor het onderwijs.

(Meerjaren-)doelstellingen en te behalen resultaten/acties

De werkgroep zet in op de volgende resultaatgebieden:

JGZ

- Continue updates blijven verrichten voor de twee leefstijl toolkits boxen (12- en 12+). De inhoud van de toolkit wordt in de zogenaamde meetlat van de Gezonde School aanpak meegenomen, zodat deze informatie beschikbaar wordt voor de Gezonde School-coördinatoren en – adviseurs.
- In 2018 is de e-learning 'In gesprek met adolescenten over leefstijl' aangepast na een evaluatie en beschikbaar gesteld voor de JGZ.
- Verder is in 2018 het aanbod gedaan aan de programmamanager van Gezonde School om een e-learning te maken over de Gezonde School aanpak voor JGZ-professionals die niet direct met Gezonde School te maken hebben. Deze JGZ-professionals komen wel op scholen en hun kennis van de Gezonde School aanpak kan via een e-learning versterkt worden waarmee zij het gesprek op de scholen beter kunnen voeren. De ontwikkeling van de e-learning is in 2018 gestart en wordt vervolgd in 2019.

Gezonde School

- Het meerjarenplan voor 2017 – 2020 is in uitvoer. De ureninzet voor Gezonde School wordt in overleg met de programmamanager en projectleiders op basis van resultaatafspraken afgestemd. Grotendeels worden de uren ingezet voor de deskundigheidsbevordering van Gezonde School-coördinatoren en – adviseurs. Daarnaast worden voor een kleiner deel van de uren aparte resultaatafspraken gemaakt op basis van behoefte in 2019.

Daar waar mogelijk wordt vanuit de werkgroep extra aandacht besteed aan kwetsbare groepen (laag opgeleid of vanuit diversiteitsdenken).

Samenstelling werkgroep

Kenniscentrum Sport	Peter Barendse
Pharos	Joke van Wieringen
Rutgers	Ineke Mouthaan
Trimbos	Wilke Heijnen en Judith Oostendorp (trekker)
Soa Aids NL	Susanne Meijer
VeiligheidNL	Zeina Bassa
Voedingscentrum	Els van Gurp

Uren

Beschikbare uren: 2180 uur

Werkgroepbijeenkomsten 200 uur

Ondersteuning JGZ-professionals

- Toolboxes:
per toolbox 2/jaar x 1 uur update X 7 = 14 uur x 2 toolboxes
+ opmaak en aanpassingen in websites (NCJ en GGDGHOR) 40 uur
- E-learning activiteiten 515 uur

Gezonde school 1425 uur

Verdeling uren over thema-instituten:

Werkgroep	Thema-instituut	Aantal uren
Werkgroep Jeugd (2180)	Trimbos	255
	Pharos	255
	Rutgers	370
	SOA Aids NL	370
	VeiligheidNL	255
	Voedingscentrum	370
	Kenniscentrum Sport	305

Hoofdstuk 3 Werkzame elementen als basis voor interventies

Maatschappelijke context

Preventie wordt als een belangrijk instrument gezien om de zorgkosten terug te dringen. Bevorderen van een gezonde leefstijl neemt daarin een belangrijke plaats in. Ongezonde leefgewoonten zijn voor een belangrijk deel de oorzaak van een forse stijging van het aantal chronische aandoeningen met name bij lage SES-groepen. Er is dan ook steeds meer aandacht voor preventie. In het programma Alles is Gezond werken nu 3000 partijen met 371 pledges aan gezondheidsbevordering. Deze aandacht is toe te juichen maar er moet ook aandacht zijn voor de vraag of we de juiste dingen doen om ook daadwerkelijk het aantal chronische aandoeningen te brengen en gezondheidsverschillen te verkleinen. Dat betekent focus op doen wat werkt (practice en evidence based) bij de doelgroepen waar de meeste gezondheidswinst te behalen is. Deze focus sluit nauw aan op de visie van het kabinet zoals verwoord in het regeerakkoord Vertrouwen in de toekomst waarin sterk ingezet wordt op effectieve preventie.

Om deze doelen te behalen werkt RIVM / CGL samen met de thema-instituten aan het ondersteunen van professionals met solide kennis over effectieve gezondheidsbevordering.

Meerjarenperspectief

Het meerjarenperspectief van deze werkgroep sluit aan bij de doelen NPP (vermindering groei chronische aandoeningen/ gezondheidsverschillen), Preventie akkoorden, de doelen van CGL en het erkenningstraject (bieden van inzicht in kwaliteit en effectiviteit en overzicht bieden van werkzame elementen van interventies) en de doelen van de thema-instituten: bieden van vraaggericht, kwalitatief en effectief aanbod m.b.t. de specifieke leefstijlthema(s) met als doel gezondere burgers en vermindering van gezondheidsverschillen. Streven is om professionals solide (evidence en practice based) kennis te bieden die overzichtelijk en in samenhang gepresenteerd wordt en hen helpt bij het ontwikkelen en uitvoeren van effectieve gezondheidsbevordering.

Uit de evaluatie van de informatie over werkzame elementen op het loketgezondleven.nl en de sites van de thema-instituten bleek dat professionals maar ook de LOT-directeuren werkzame elementen een belangrijk thema vinden. De evaluatie leverde verder concrete aanwijzingen op voor inhoud van de informatie op de sites (concreter, eenduidiger en meer praktische informatie) en voor het proces (CGL moet meer sturen op kwaliteit, eenduidigheid en meer gezamenlijkheid creëren).

Op basis van deze evaluatie maakte CGL een lange termijn plan voor de aanpak van werkzame elementen met onder andere aandacht voor eenduidige werkwijze, meer gezamenlijkheid, meer aandacht voor implementatie en een andere werkwijze van de werkgroep (niet enkel het bespreken van de voortgang van de producten maar er wordt ook tijd ingeruimd voor kennisontwikkeling rondom werkzame elementen door uitnodigen van experts of andere organisaties die zich bezig houden met werkzame elementen. Feedback op de producten wordt waar nodig ook buiten de werkgroepen om gegeven).

Tot slot liet ook de evaluatie van het erkenningstraject² zien dat professionals behoefte hebben aan informatie over werkzame elementen. De instituten uit het samenwerkingsverband Erkenning van Interventies (o.a. Kenniscentrum Sport en CGL zijn partner in dit samenwerkingsverband) pakken dit thema ook op en werken aan een gezamenlijke definiëring en werkwijze voor het vaststellen van werkzame elementen en het ontwikkelen van Wat werkt dossiers.

Strategie

CGL biedt samen met de thema-instituten kennis over wat werkt op specifieke leefstijlthema's en thema's van belang voor het verminderen van gezondheidsverschillen. Deze kennis helpt de lokale professionals bij het uitvoeren van lokale gezondheidsbevordering. De keuze voor thema's is afhankelijk van de beleidsprioriteiten van VWS, behoefte van professionals/beleidsmakers en beleidsprioriteiten van thema-instituten (evaluatie en gebruikersonderzoeken). Thema's worden voor meerdere jaren in LOT verband vastgesteld evenals de bijdrage per instituut. CGL zorgt voor regie en samenhang op het loketgezondleven.nl, thema-instituten zijn eigenaar van de uitwerking. CGL streeft daarbij naar meer eenheid in uitvoering en inhoud van dossiers/overzichten. Dat kan bijvoorbeeld door thema's meer te clusteren rond bijvoorbeeld een doelgroep, ouderen of jeugd of een setting (bijvoorbeeld kinderopvang of gemeente).

² Gelinck R. Evaluatie Erkenning van Interventies. [Evaluatierapport 2018](#).

Doelen

- Professionals (beleidsmakers) inzicht bieden in bouwstenen (werkzame elementen/kernelementen) van effectieve leefstijlinterventies.
- Professionals een overzicht bieden van 'Wat werkt' op specifieke thema's of doelgroep (bijvoorbeeld lage SES of valpreventie).
- Prominente presentatie van erkende interventies in de 'Wat werkt dossiers' c.q. themadossiers als voorbeeld van goed uitgewerkte werkzame elementen.
- De informatie over werkzame elementen / Wat werkt is bruikbaar voor professionals (kunnen het toepassen in hun dagelijkse praktijk)

Resultaat 2020

Loket gezond leven biedt een helder en eenduidig 'Wat werkt' overzicht voor de belangrijkste leefstijlthema's en doelgroepen van de partners in LOT-verband. Deze informatie is beschikbaar (kort en helder beschreven) op loketgezondleven.nl en linkt door naar de site of product van het thema-instituut. Streven is om voor het merendeel van de leefstijlthema's (overgewicht, drugs, tabak, alcohol, seksuele gezondheid, sport en bewegen en valpreventie) een overzicht te hebben.

Werkwijze

Om de doelen te realiseren werken we aan het ontwikkelen van een overzicht van werkzame elementen in de vorm van een dossier/factsheet. Gezamenlijk stellen we voor de komende 3 jaar de thema's en prioriteiten vast. De uitwerking van het product gebeurt zoveel mogelijk op vergelijkbare eenduidige wijze. Tot slot brengen we gezamenlijk de ontwikkelde producten onder de aandacht van de verschillende professionals. De activiteiten zijn:

- **Inventarisatie belangrijkste thema's** bij lokale professionals en thema-instituut. Voor welke thema's zijn inzichten in werkzame elementen behulpzaam of wenselijk? Welke informatie is daarbij van belang? **Commitment voor meerdere jaren** om gezamenlijk te werken aan de uitwerking van een thema of doelgroep.
- **Gezamenlijke keuze voor een doelgroep waarbij ieder instituut vanuit eigen kennis een bijdrage levert** (bijvoorbeeld ouderen: KCS meer bewegen, Trimbos alcoholpreventie en VC ondervoeding) of een setting (gezonde school). Nagaan of samenwerking met bestaande werkgroepen (Jeugd en SEGV en gemeenten) mogelijk en efficiënt is.
- **Realiseren van een overzicht werkzame elementen:** het streven daarbij is werkzame elementen te identificeren uit effectstudies, bijvoorbeeld gepubliceerd in meta-analyses of systematische reviews maar ook de onderliggende primaire studies zijn hier van belang. Het gaat daarbij om de werkzame elementen die uit de effectief gebleken interventies naar voren komen, dus om de onderdelen die deze succesvolle interventies gemeenschappelijk hebben. Daarbij is het belangrijk om ook aandacht te besteden aan de randvoorwaarden voor toepassing van het werkzame element. Ook zou het mooi zijn als er aandacht komt voor wat niet werkt of wat onzeker is. Daarnaast zijn ook vormen van kwalitatief onderzoek nodig om de gevonden resultaten te toetsen in bijvoorbeeld focusgroepen met professionals of als er geen effectstudies of reviews beschikbaar zijn.
- **Ontwikkelen van een generieke interventie voor een groep van interventies:** in kaart brengen van de werkzame elementen van een groep van interventies (zoals stimuleren lidmaatschap van ouderen bij een sportvereniging). Daar waar in de database al veel interventies beschikbaar zijn, kunnen we ons richten op het ontwikkelen van een generieke interventie.
- **Gezamenlijke communicatie:** om de relevante professionals te informeren over de gerealiseerde producten ontwikkelen we gezamenlijk een communicatiestrategie. We presenteren de producten zowel op het loket als op de site van het thema-instituut en verspreiden de informatie hierover breed via het netwerk van CGL en het netwerk van de thema-instituten. Belangrijke andere kanalen zijn programma's zoals Gezond in... en JOGG waarbij de adviseurs dit soort producten kunnen gebruiken in het advies naar gemeenten en professionals.
- **Overzicht van mogelijkheden voor het aanpassen van een interventie:** dit is een andere insteek en gaat meer uit van de bestaande erkende interventies. We willen voorbeelden verzamelen van hoe een interventie onderbouwd is aangepast. Er is nu één voorbeeld maar mogelijk stimuleren we het gebruik van erkende interventies meer met concrete voorbeelden van aanpassingen van een interventie. Deze taak ligt meer bij CGL al dan niet in samenwerking met een van de kennisinstituten.

Planning 2018-2019

<p>aug - sept 2018</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Concept producten van Pharos, VeiligheidNL en KCs gereed ter bespreking aangeboden aan de werkgroep. In de werkgroep bijeenkomst in september worden de resultaten en eenduidige presentatie voor de site besproken. • Start literatuuronderzoek voor het ontwikkelen van een model interventie voor de gecombineerde leefstijlinterventies door CGL.. • Start literatuuronderzoek Wat werkt dossiers (als additionele opdracht al dan niet gecombineerd met LOT-uren): alcoholpreventie van jongeren, preventie van roken en stoppen met roken voor jongvolwassenen, preventie van gehoorschade bij jongeren.³
<p>Okt - dec 2018</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vertaling factsheets (VeiligheidNL, Kenniscentrum Sport en Pharos) voor korte presentatie op loketgezondleven.nl. • Presentatie producten op loketgezondleven.nl zoveel mogelijk in het stramien van Wat werkt, Wat werkt niet en wat werkt waarschijnlijk. • Start ontwikkelen communicatieplan voor de presentatie van de producten. Wordt besproken in de bijeenkomst van de werkgroep in november. • Verzamelen en bespreken geleerde lessen voor het maken van een overzicht van werkzame elementen en Wat werkt dossiers⁴.
<p>Januari 2019</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Startbijeenkomst voor een nieuw onderwerp (werkgroep bijeenkomst 1), bepreken voortgang van net gestarte producten (zoals Pharos eenzaamheid bij allochtone ouderen) en communicatie en implementatie van de nieuwe producten ontwikkeld in 2018. • Bepreken opties co-creatie /betrekken professionals bij ontwikkeling • Afspraken over de uitwerking en samenwerking (standaard werkwijze Wat werkt dossiers) • Communicatie en implementatie van de nieuwe producten ontwikkeld in 2018
<p>Februari 2019</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Thema's/doelgroep bekend en overleg over de gewenste productvorm. • Afstemming andere LOT-werkgroepen: synergie en efficiëntie: kunnen we samenwerken op onderwerpen • Communicatie en implementatie van de nieuwe producten ontwikkeld in 2018
<p>Maart 2019</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Werkplan per thema-instituut gereed met concrete resultaten en planning • CGL heeft werkplan omgezet in een concreter activiteitenplan voor dat betreffende jaar • Oplevering drie wat werkt dossiers op loketgezondleven.nl (als additionele opdracht al dan niet gecombineerd met LOT-uren): alcoholpreventie van jongeren, preventie van roken en stoppen met roken voor jongvolwassenen, preventie van gehoorschade bij jongeren. • Communicatie over de drie wat werkt dossiers.

⁴ Indien passend en relevant combineren thema-instituten additionele uren met de generieke uren bestemd voor activiteiten in gezamenlijk LOT-verband.

Apr - mei 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Werkgroep bijeenkomst 2 <ul style="list-style-type: none"> ○ uitnodigen experts eveneens werkzaam op dit gebied (onderzoekers maar ook professionals). Bijvoorbeeld beslistool op basis van werkzame elementen ontwikkeld door Consortium ZonMw. ○ Bespreken definitie en werkwijze ontwikkeld door de instituten uit het Samenwerkingsverband Erkenning van interventies. ○ Presentatie / discussie met expert WE
Mei - sept 2018	<ul style="list-style-type: none"> • Uitwerken thema's of doelgroepen door werkgroep leden • Concept model interventie gereed (CGL), • Werkgroep 3: bespreken voortgang producten.
Okt - dec 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Werkgroep bijeenkomst 4 • Tweede concept gereed • Pretest concepten: voorleggen concepten aan doelgroep • Start Communicatie model interventie

Beoogde netwerkpartners en netwerken

Thema-instituten, Convenantpartners, ZonMw, gemeenten, GGD GHOR Nederland, zorgverzekeraars

Communicatie

Nieuws en periodieke updates over voortgang en uitkomsten van de werkgroep worden via de reguliere kanalen (digitale platforms, social media, nieuwsbrieven) van CGL, Gezond in, Alles is Gezondheid en thema-instituten verspreid.

Taken werkgroep

CGL: coördinatie, uitwerking en verheldering definitie, aansturing eenduidige werkwijze en presentatie, leveren van goede voorbeelden, ontwikkeling communicatieplan vanuit CGL, afstemming overige initiatieven in het land,

LOT: doen van literatuuronderzoek, maken overzicht werkzame elementen voor factsheet, meedenken aan definitie en verheldering thema werkzame elementen, ontwikkelen en uitvoeren communicatieplan factsheets, uitvoeren van verkenning onder professionals over de waardering van de producten en leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling van generieke kennis over thema werkzame elementen.

Samenstelling werkgroep

Trimbos	Judith Oostendorp
Pharos	Thea van Duijnhoven
VeiligheidNL	Judith Kuipers
Kenniscentrum Sport	Ineke Kalkman

Uren

Voor de werkgroep Werkzame elementen is 920 uur beschikbaar.

Verdeling uren over thema-instituten:

Wergroep	Thema-instituut	Aantal uren
Werkzame elementen (920)	Trimbos	230
	Pharos	230
	Rutgers	-
	SOA Aids NL	-
	VeiligheidNL	230
	Voedingscentrum	-
	Kenniscentrum Sport	230

Hoofdstuk 4. Urenverdeling

Onder de instituten is een verdeling gemaakt qua inzet van de 5845 uren. Per instituut worden 835 uren ingezet voor de werkgroepen. Dit ziet er als volgt uit:

Werkgroep	Thema-instituut	Aantal uren
Werkgroep SEGV en gemeenten (2745)	Trimbos	350
	Pharos	350
	Rutgers	465
	SOA Aids NL	465
	VeiligheidNL	350
	Voedingscentrum	465
	Kenniscentrum Sport	300
Werkgroep Jeugd (2180)	Trimbos	255
	Pharos	255
	Rutgers	370
	SOA Aids NL	370
	VeiligheidNL	255
	Voedingscentrum	370
	Kenniscentrum Sport	305
Werkzame elementen (920)	Trimbos	230
	Pharos	230
	Rutgers	-
	SOA Aids NL	-
	VeiligheidNL	230
	Voedingscentrum	-
	Kenniscentrum Sport	230